

TERMINOLOŠKI KANDIDAT: VSEŽIVLJENJSKA KARIERNA ORIENTACIJA

Analitična osvetlitev Mnenja Sekcije za terminološke slovarje Instituta za slovenski jezik Frana Ramovša pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

Mnenje Sekcije za terminološke slovarje (v nadaljevanju: Sekcija) temelji na nekaj napačnih izhodiščih, ugotovitvah in končni predpostavki. Teh je kar nekaj, prikazane bodo v sedmih točkah, to pa so:

1. neustrezen prevod angl. izraza 'guidance';
2. poenostavljanje obravnavanega strokovnega pojma;
3. pomanjkljivo in enostransko izbrani uporabljeni viri;
4. medinstitucionalno sodelovanje in podpora strokovnjakov;
5. neprepričljivost uporabljenih terminoloških načel;
6. načelo o ustaljenosti izraza;
7. predpostavka o nemožnosti zamenjave pojma.

1. Neustrezen prevod angl. izraza 'guidance'

Izraz 'guidance' se v Sloveniji, posebno na področju vzgoje in izobraževanja, že dolgo uporablja in prevaja¹. Pojem 'guidance' se zelo pogosto uporablja na področju svetovalnega dela, bodisi na področju izobraževanja bodisi na področju poklicnega svetovanja. Dobesedno ga prevajamo z izrazom 'vodenje', označuje pa več dejavnosti, pogosto je del sintagme 'guidance & counseling', s katerimi pomagamo posamezniku pri odločitvah o izobraževanju in/ali izbiri poklica. Pri andragoškem svetovalnem delu uporabljamo izraz 'vodenje' za označitev celovitosti informativne, svetovalne in druge pomoči svetovalcu pri reševanju njegovih problemov, za področje poklicnega svetovanja pa je ustrezno uporabiti sintagmo 'vodenje razvoja poklicne poti' ali 'vodenje razvoja poklicne kariere'. Prednost teh izrazov pred izrazom 'karierna orientacija' je v tem, da so slovenski, razumljivi, izražajo osebni odnos med svetovalcem in svetovancem, so pozitivno naravnani k razvoju človekove poklicne poti (poklicne kariere).

Navedeni izrazi, s katerimi smo doslej v Sloveniji prevajali angleški izraz 'guidance', kažejo, da gre za dejavnost vodenja ali spremljanja človeka k doseganju nekega cilja; da bi ublažili direktivnost izraza, so Angleži izrazu dodali izraz svetovanje (counseling), tako je nastala sintagma 'guidance & counseling', ki je bolj sprejemljiva. Kako je te izraze nadomestila 'orientacija', ve samo tisti, ki je to besedo izbral in jo označil kot sinonim 'svetovalnemu delu'. To je samovoljen poseg v **ustaljeno** (podčrtal Z.J.) izrazje pri svetovalni dejavnosti. Zato v projektu *'European Guidance & Counselling Research Forum'* njegovi nosilci v Sloveniji samovoljno, brez soglasja strokovnjakov na področju svetovalnega dela, prevajajo naslov projekta z izrazom 'karierna orientacija in svetovanje'. Zato prav tako samovoljno prevajajo angleški naslov *'Resolution of the Council and of the representatives of the Member States meeting within the Council on Strengthening Policies, Systems and Practices in the field of Guidance'* (podčrtal Z.J.) z 'Resolucija o karierni orientaciji'. In tako naprej ... se izraz 'karierna orientacija' samovoljno uporablja v vseh nadaljnjih primerih, ko gre za angleški 'guidance'.

Pojem 'orientacija' deluje neosebno in direktivno (dajanje smeri); v Slovarju tujk (CZ 2002) se pojem razlaga z »*ugotavljanje lege, položaja glede na kako točko ali smer*«, v Pravopisu (SAZU 2001) pa se

¹ V sintagmi 'child guidance clinic' jo je l. 1953 poslovenil Marjan Matko v 'klinik za vodenje otrok'; v šolski praksi ga je dr. Franc Pediček l. 1967 imenoval 'svetovalno delo'. Pri andragoškem svetovalnem delu (Jelenc Krašovec, Z. Jelenc, 2003, 2009) se z imenom 'vodenje' poimenuje vrst svetovalnega dela, ki označuje celoto informativne, svetovalne in druge pomoči svetovancu. O svetovalnem delu in njegovih vrsteh govori tudi delo Vilič Klenovšek, Ropret (2011.). V nobenem od navedenih virov ne najdemo izraza 'karierna orientacija'.

pomen pojma 'orientirati' razlaga z 'naravnati', 'usmerjati'.² V angleščini termina 'orientacija' na področju svetovalne dejavnosti ne uporabljajo, saj uporabljajo 'mehkejši' in bolj oseben 'guidance & counselling'. Izraz 'orientacija' je francoskega izvora in ga praviloma uporabljajo na romanskem jezikovnem področju (francoščina, španščina, portugalsščina, italijanščina, romunščina). Pri svetovalnem delu se v Sloveniji in tudi v EU praviloma zgledujemo po literaturi z angleškega govornega področja, in tudi zato nam je za 'guidance' (and counseling) najustreznejši prevod 'vodenje in svetovanje', v rabi pa je tudi sintagma 'informiranje in svetovanje'; tako se imenuje tudi evropski projekt, ki ga vodi mag. Tanja Vilič iz Andragoškega centra Slovenije in se imenuje ISIO, kar pomeni 'informiranje in svetovanje pri izobraževanju odraslih'.

2. Poenostavljanje obravnavanega strokovnega pojma

Osrednji pojem – *karierno orientacijo* – so v 'Terminološkem slovarčku karierne orientacije' (2011, str. 2; v nadaljevanju: 'Slovarček') opredelili kot »storitve ali službe in dejavnosti, ki pomagajo posameznikom sprejemati odločitve o izobraževanju, usposabljanju in poklicu ter jim omogočajo vodenje njihovih življenjskih poti v učenju, delu in drugih okoljih«. V uvodu v Slovarček (str. 3) je poudarjeno, da »angleškemu terminu *guidance* ustreza slovenski termin *svetovalno delo*, katerega ena od zvrsti je *karierna orientacija* ali *karierno svetovalno delo*. Ta sopomenskost je utemeljena s tem, da »v nekaterih institucijah svoje dejavnosti ne imenujejo 'orientacija', temveč 'svetovanje'« (N. d., str. 13). 'Karierna orientacija' je potemtakem, po Slovarčku, enkrat krovni pojem – svetovalno delo, drugič pa zvrst svetovalnega dela. In 'svetovanje', ki je zvrst svetovalnega dela (Jelenc Krašovec in Z. Jelenc 2003 in 2009, str. 54-62), je sinonim pojmu 'orientacija'! Poenostavljanje brez primere! In v Slovarčku to ni edini primer poenostavljanja. Dovolj je, da pogledamo tale citat: »*Karierna orientacija* je širši pojem kot *poklicna orientacija*, pravzaprav *poklicna orientacija* skupaj z *izobraževalno orientacijo* tvori *karierno orientacijo*. Ni pa povsem enotno stališče, ali je tudi *osebna orientacija* del *karierne orientacije*.«! K temu lahko dodamo le še to, da v slovenskem strokovnem besednjaku za področje svetovalnega dela ne obstajajo izrazi 'izobraževalna orientacija' in 'osebna orientacija'. To si je avtor uvoda k Slovarčku preprosto izmislil!

V že navedenem viru (Jelenc Krašovec, Jelenc, 2009, str. 234) je zapisano, da informiranja in svetovanja – »tedaj, ko gre za zahtevnejše in bolj intenzivne oblike andragoškega svetovalnega dela, praktično ni mogoče ločiti od širšega obravnavanja značilnosti in problemov svetovanca, ... Pri tem zadevamo na vprašanja vodenja bodisi osebne bodisi poklicne razvojne poti obravnavane osebe«; zato sta obe področji – obravnavanje človekove osebne in poklicne poti ter možnosti vodenja človekove razvojne poti ali kariere pri svetovalnem delu med seboj prepleteni.

Še na eno poenostavljanje moramo opozoriti. Na to, da izraz 'kariera' ni zadosten, ko gre za označitev človekove poklicne poti; kajti s samim pojmom kariera še ne ločimo, za kakšno kariero ali človekovo pot gre – osebno/življenjsko ali poklicno – če gre za poklicno, moramo uporabiti izraz poklicna kariera (angleško *career guidance*). Torej izraz 'karierna orientacija', prav tako pa tudi 'vseživljenjska karierna orientacija' sploh ne povesta, za kakšno 'orientacijo' gre – širšo ali ožjo, splošno-življenjsko ali poklicno.

Zanimiv je tudi prikaz razvoja in vrst 'karierne orientacije'. Če ne jemljem resno zgoraj navedeni prikaz zvrsti 'karierne orientacije', to so po mnenju avtorja Slovarčka Saše Niklanoviča (str. 10): poklicna orientacija (*vocational guidance*), izobraževalna orientacija (*educational guidance*) in osebna orientacija (*personal guidance*)!? – se je termin skozi čas razvijal takole: prvotni izraz, ki so ga uporabljali poklicni svetovalci pred desetletji je bil 'poklicno svetovanje' (*vocational guidance*); v obdobju 'usmerjenega

² Zanimivo je, da Saša Niklanovič v Uvodu k 'Terminološkemu slovarčku karierne orientacije' (2011, str. 15) napiše, da izraz 'poklicna orientacija' »ne implicira pasivne vloge, ki pritiče tistemu, ki je **usmerjan** (podčrtal Z.J.), izraz odraža sodobnejši koncept stroke in je primeren za delo z odraslimi.«! S tem spodbija izraz 'poklicno usmerjanje', češ da ima negativno konotacijo zaradi podobnosti z 'usmerjenim izobraževanjem', ki je bilo ostro kritiziran družbeni projekt na področju vzgoje in izobraževanja. V zvezi s tem tudi pove, da izraz 'guidance' »danes prevajamo kot 'orientacija', v preteklosti pa smo ga kot 'usmerjanje'! (Prav tam, str. 12).

izobraževanja' – v 80-tih letih prejšnjega stoletja so namesto izraza poklicno svetovanje začeli uporabljati izraz 'poklicno usmerjanje' (to naj bi bil, tako v Slovarčku, str. 17, prevod angleškega izraza 'vocational guidance'); ta izraz pa je (potem ko so ukinili usmerjeno izobraževanje in imeli odpor do izraza 'usmerjenje'), zamenjal izraz 'poklicna orientacija' (enako iz angleškega vocational guidance); izraz 'karierna orientacija' pa je plod spoznanja, da je v orientaciji, kot smo že povedali v prvi točki te analize, združenih več 'orientacij' – poklicna, izobraževalne in osebna.

3. Pomanjkljivo in enostransko izbrani uporabljeni viri

V Slovarčku (str. 36) je navedenih nekaj virov, ki jih je avtor uvoda Saša Niklanovič navedel pri pisanju Uvoda. Med 13 navedenimi viri, je polovica (6, gre za znane avtorje na področju svetovalnega dela) angleških, pri vseh je v naslovu termin 'guidance', drugi pa so slovenski. Med navedenimi slovenskimi viri ni nobenega strokovnega dela s področja svetovalnega dela; navedeni viri so politične narave, izdani s strani političnih odločevalcev – dve resoluciji, informacija o šolah, pregled politike, programske smernice, strategija, le v enem naslovu – teorija in praksa poklicnega usmerjanja, gre za strokovno delo. Pri navedenih delih sta navedena le dva avtorja, oba imata dokaj skromne strokovne reference, ne pa znanstvenih ali citiranosti po mednarodnih merilih (citation index). Takšen izbor virov kaže, da poglobitni avtor Slovarčka Saša Niklanovič pri svojem delu ni uporabljal domačih strokovnih in znanstvenih spoznanj o svetovalnem delu, do katerih smo že prišli v Sloveniji. Najmanj, kar lahko glede tega ugotovimo, je, da je to zelo slaba strokovna podlaga za pripravo tako zahtevnega dela, kot je terminološki slovar.

4. Medinstitucionalno sodelovanje in podpora strokovnjakov

Za pripravo Slovarčka je njegov poglobitni avtor Saša Niklanovič oblikoval in sklical skupino 12 oseb, ki so na nekaj sestankih razpravljale o mogočih rešitvah pri terminologiji. Terminologija je zahtevno delo, ki ga ni mogoče uspešno opraviti tako. Marsikak terminološki problem ostane na tak način nerešen ali pa pomanjkljivo rešen. Tak problem je bil tudi termin 'karierna orientacija', za katerega v skupini ni bilo doseženo soglasje. Terminu sta nasprotovala zastopnika Filozofske fakultete, zastopnik Fakultete za družbene vede in Slovenskega društva pedagogov. Tretjino članov skupine so sestavljali predstavniki področja zaposlovanja in kadrovanja, ki so bili do avtorja lojalni, druga tretjina članov skupine pa ni pokazala posebnega interesa za obravnavano terminološko področje, sklepamo lahko, da ga tudi ni dobro poznala. Skupina je ob koncu svojega delovanja sprejela stališče, da karierna orientacija ne more biti krovni pojem za celoto raznovrstnih dejavnosti na področju svetovalnega dela.

Tako je ugotovitev Sekcije, »da je v primeru termina *vseživljenjska karierna orientacija* oz. *karierna orientacija* prišlo do terminološkega dogovora med različnimi strokami in institucijami« neresnična in zato zavajajoča. Kaže na to, da avtor skovanke 'karierna orientacija' strokovne skupine ni ustanovil z namenom, da se o tem resno razpravlja, temveč z namenom, da zadosti formalnim zahtevam po razpravi o tem pojmu in si tako pridobi navidezno zaščito stroke. Zaskrbljujoče pa je, da je v končni fazi mirno prezrl tudi njihova mnenja in še dodatno 'utr dil' navidezno upravičenost uporabe skovanke (zlasti) v politiki (zakon, politični dokumenti, itd.), z namenom, da bi se uveljavila tudi v stroki.

5. Nепreπričljivost uporabljenih terminoloških načel

Pri svoji presoji zastavljenega terminološkega vprašanja o ustreznosti termina *vseživljenjska karierna orientacija* je Sekcija za terminološke slovarje uporabila tri terminološka načela – načelo gospodarnosti (enobesedni termini imajo prednost pred večbesednimi), načelo jezikovnosistemske ustreznosti

(vključitev termina v sistem slovenskega jezika) in načelo ustaljenosti izraza.³ O zadnjem, ki je po presoji Sekcije eno temeljnih in je očitno v mnenju Sekcije najodločilnejše, razpravljamo v naslednji točki. Poglejmo prepričljivost prvih dveh navedenih.

Načelo gospodarnosti daje prednost krajšim izrazom pred daljšimi. Po tem načelu bi, denimo, če navedemo nekaj iz prakse znanih primerov, bilo bolj ustrezno: »match žoga« kot »žoga za zmago«; »test skor« kot »rezultat pri preskusu« (testu), »marketing informacija« kot »informacija o trgu dela« itn. Primere najdemo tudi v Slovarčku, to so npr.: 'karierni cilji' – cilji pri razvijanju kariere, cilji povezani s kariero; 'karierni center', 'karierno središče' – 'središče za razvoj poklicne poti' (kariere); 'karierna odločitev' – 'odločitev o razvoju poklicne poti' (kariere); 'karierna orientacija' - orientacija za razvoj poklicne poti' (kariere); podobno kritični smo lahko do izrazov 'karierni sejem', 'zaposlitveno svetovanje', 'karierno informacijsko središče'. Močno dvomim, da so navedeni primeri in rešitve po načelu gospodarnosti boljši od 'negospodarnih'. Če pa menite, da so, je načelo gospodarnosti za slovenski jezik škodljivo, saj ga kazi. Vprašljiv mi je tudi pridevnik 'karierni' v navedenih sintagmah; lahko je dvoumen, saj lahko pomeni to, kot npr. v izrazu 'karierni diplomat', kar pomeni, poklicno usposobljen diplomat, ne pa diplomat, ki razvija svojo kariero. Zato je mnogo bolj čisto, če rečemo, cilji pri razvijanju kariere, središče za razvoj kariere, odločitev o razvoju kariere itn. To so boljše rešitve, pa naj bodo po terminološkem načelu gospodarne ali ne!

Po načelu jezikovnosistemske ustreznosti bi, denimo: bolj kot »Anton Podbevšek teater« ustrezalo 'Gledališče Antona Podbevška«; bolj kot «Šport hotel« »Hotel Šport) itn..če navedem primera, ki sem se ju lahko ta čas domislil.

V Slovarčku je nekaj izrazov, ki ne ustrezajo navedenima načeloma. Navajam jih nekaj: 'brezmejna kariera' (meni povsem nerazumljiv izraz) – 'poklicna pot brez omejitev'; 'poklicna orientacija', 'poklicno svetovalno delo', (izraz poklicno je dvoumen) – 'svetovalno delo za razvoj poklicne poti' (kariere); 'poklicno svetovanje' (tudi dvoumen izraz) – svetovalno delo za razvoj poklicne poti' (kariere); 'vseživljenjska karierna orientacija' (lifelong career guidance), 'karierno svetovalno delo' – 'svetovalno delo za razvoj poklicne poti' (kariere); 'karierno izobraževanje' – 'izobraževanje za razvoj kariere', ne pa na karieri (poklicni veščini) temelječe izobraževanje itn.

Priznajte, da v Slovarčku lepo zvenijo tile izrazi, ki so navedeni **ob** (podčrtal Z.J.) geslih, ki so navedena na prvem mestu; cilji pri razvijanju kariere, cilji povezani s kariero; središče za razvoj poklicne poti (kariere); 'odločitev o razvoju poklicne pot' (kariere); 'svetovalno delo za razvoj poklicne poti' (kariere); 'služba za razvoj kariere', 'razvoj poklicne poti' (kariere) namesto karierni razvoj; 'središče za informiranje in svetovanje'; 'svetovanje za zaposlitev'; 'program za razvoj / vodenje kariere'; 'samostojno vodenje kariere' (self directed guidance!) – torej vendarle »vodenje« in ne »samostojna karierna orientacija«; 'svetovalna služba' (counseling service, guidance service) in ne' služba za karierno orientacijo'; 'svetovalno delo za izobraževanje' – 'šolsko svetovalno delo'; 'svetovanje za izobraževanje' – 'šolsko svetovanje', 'veščine vodenja kariere'.

6. Načelo o ustaljenosti izraza

V Mnenju Sekcije z dne 4.3.2015 je navedeno, da se na ravni Evropske unije izraz karierna orientacija uporablja od leta 2004, ko je bila sprejeta resolucija, ki smo jo v izvorniku navedli v prvi točki. V Mnenju povzimate po 'Terminološkem slovarčku karierne orientacije' (2011) trditev, da **smo** (? – podčrtal Z.J.) »izraz karierna orientacija v Sloveniji začeli uporabljati po letu 2005 ...

Izraz je torej, po mnenju Sekcije, ustaljen od l. 2005, torej deset let. V resnici je strokovnjakom na področju andragoškega svetovalnega dela in širši javnosti postal izraz znan šele pred šestimi leti, po

³ Terminološki kandidat: vseživljenjska karierna orientacija, str. 3, odgovor Sekcije z dne 4. 3. 2015 na dne 23. 2. 2015 zastavljeno vprašanje Zorana Jelenca,

posvetu 'Vseživljenjska karierna orientacija', ki ga je l. 2009 organiziralo podjetje Kadis, d.o.o., v sodelovanju Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in druge možnosti ter Zavodom RS za zaposlovanje (posvet je organizacijsko vodil Saša Niklanovič); 'Projekt, imenovan 'Nacionalna koordinacijska točka za vseživljenjsko karierno orientacijo', je l. 2010 vzpostavil Zavod RS za zaposlovanje skupaj z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve za izpeljavo projekta. Izraz so nosilci navedenih projektov in slovarja skušali terminološko potrditi in utrditi z izdajo 'Terminološkega slovarčka karierne orientacije' l. 2011, za katerega je uvod napisal Saša Niklanovič, ki je izraz prevedel in vpeljal v prakso. Med leti 2008 je bilo še nekaj primerov uporabe izraza, vsi pa so bili znani predvsem ožjemu krogu sodelavcev navedenega projekta. Iz dosegljivih virov lahko navedemo še tele primere uporabe obravnavanega izraza v Sloveniji: oblikovanje 'Nacionalnega foruma za karierno orientacijo' l. 2007; ustanovitev Društva za karierno orientacijo l. 2009; sprejetje 'Zakona o urejanju trga dela', l. 2010⁴; 'Terminološki slovarček o vseživljenjski karierni orientaciji'. Morda je še kak primer, za katerega ne vemo, a vsi so nastali v obdobju med l. 2005 in 2011. Termin se uporablja izključno v besedilih, ki so nastala pri dejavnosti poklicnega svetovalca Saše Niklanoviča ali kot posledica le-te in njegovega vpliva. Navedeni primeri, ki Sekciji dokazujejo ustaljenost, so nastali približno 40 let po tem, ko smo v Sloveniji začeli širše uporabljati termin 'svetovalno delo' (l. 1967). Ni dvoma, na kateri strani sta tradicija in ustaljenost. Je obdobje 10 let dovolj, da nek strokovni termin označimo za ustaljenega?

7. Predpostavka o nemožnost zamenjave pojma.

Po mnenju Sekcije za terminološke slovarje poskus zamenjave termina ne bi bil uspešen in ni v skladu z načeli terminološke vede.

Zanimiva ugotovitev, ne glede na dokaze o neustreznosti izraza, ki jih podajamo v tej analizi!

Sklepna ugotovitev

Očitno je, da vpeljava izraza '*vseživljenjska karierna orientacija*' v prakso svetovalnega dela v Sloveniji ni bila strokovno utemeljena. Prav tako ne zdrži tehtne presoje trditev Sekcije, da poskus zamenjave termina ne bi bil v skladu z načeli terminološke vede. V nobeni točki naše strokovne analize mnenja Sekcije nismo mogli potrditi in sprejeti.

Zato je edini mogoč končni sklep to, da je treba, ne glede na mnenje Sekcije, češ da zamenjava termina ne bi bila uspešna, termin "*vseživljenjska karierna orientacija*" označiti in šteti za neustreznega in priporočiti tistim, ki ga še uporabljajo, da ga umaknejo iz uporabe in ga nadomestijo z ustrežnejšim; tudi če je treba za to spremeniti Zakon, v katerem uporaba tega izraza ni nujno potrebna, ne upoštevajoč to, da se uporablja brez soglasja pristojnih strokovnjakov za svetovalno dejavnost.

Naša analiza ponuja dovolj možnosti za ustrezno poimenovanje. Seveda pa mora biti tudi o novem izrazu doseženo strokovno soglasje. Nihče nima pravice vpeljati novega izraza, če tega ne podprejo stroke, ki ga bodo uporabljale.

Avtor analize: dr. Zoran Jelenc

Ljubljana, 25. marca 2015

⁴ Zanimivo je, da v štirih členih tega zakona (21., 22., 23., in 24 . člen) uporabljajo izraze 'vodenje kariere' in 'karierno svetovanje', le v enem (24. člen) pa izraz '*vseživljenjska karierna orientacija*!' To dokazuje, da uporaba izraza 'karierna orientacija' ni nujno potrebna ali pa, da je bil sestavljavcem zakona morda ta izraz vsiljen.

Izbrani viri (samo slovenski, obravnava slovenskega strokovnega izrazja):

Jelenc, Zoran (1980): Svetovalno delo na področju izobraževanja odraslih. Filozofska fakulteta, Ljubljana. (Skripta).

Jelenc, Zoran (1982): Svetovalno delo v vzgoji in izobraževanju odraslih. DDU Univerzum, Ljubljana. (Zbirka: Izobraževanje ob delu).

Jelenc, Z. /ur/ (1991): Terminologija izobraževanja odraslih – z gesli in pojasnili v slovenščini ter z gesli v angleškem, francoskem, španskem, nemškem in italijanskem jeziku. (Zbral in uredil: Zoran Jelenc). Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani, Ljubljana 1991. (Izobraževanje odraslih, 6).

Jelenc Krašovec, S., Z. Jelenc (2003): Andragoško svetovalno delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Odd. za pedagogiko in andragogiko. UL.

Jelenc Krašovec, S., Z. Jelenc (2009): Andragoško svetovalno delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta, UL.

Muršak, J. (2012): Temeljni pojmi poklicnega in strokovnega izobraževanja. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Niklanovič, Saša idr. (1993): Vodenje kariere za brezposelne. V: Brezposelnost, izobraževanje in kariera (ur. Tanja Vilič Klenovšek). Andragoški center Slovenije, Ljubljana, str. 7-73.

Pediček, Franc (1967): Svetovalno delo in šola. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Vilič Klenovšek, T. in J. Ropret (2011), ur.: Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Kohont, A. idr. (2011): Terminološki slovarček karierne orientacije. Ljubljana: Zavod RS za zaposlovanje.

Vilič Klenovšek, T., S. Klemenčič (2002): Svetovanje v izobraževanju odraslih. Organiziranost, pogoji in način delovanja. Ljubljana, Andragoški center Slovenije.

Zakon o urejanju trga dela. Uradni list RS, št. 80/2010 z dne 12. 10. 2010.